

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Попова А.А.

студентка,

*Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля*

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ, ОЦІНКИ ТА ОБЛІКУ ГУДВІЛУ

Сучасний етап розвитку економіки характеризується посиленням ролі нематеріальних чинників у бізнесі. Зокрема в українській економіці спостерігається тенденція зростання кількості угод із придбання та злиття підприємств, під час відображення яких виникає такий специфічний об'єкт обліку як гудвіл. А разом з нею виникають такі проблеми, як оцінка гудвілу та відображення його в обліку і звітності, визнання гудвілу активом.

Питаннями визначення сутності, оцінки та методики ведення бухгалтерського обліку гудвілу займались Бутинць Ф.Ф., Горецька П.П., М.І. Бондар, С.Ф. Голов, В.Н. Костюченко, О.Е. Кузьмінська, І.І. Просвірина, Г.В. Уманців, М.Дж. Мард, Д.Р. Хітчнер тощо.

Розглянемо гудвіл як економічну категорію. Не існує єдиної думки трактування цього терміну. В економічній літературі гудвіл трактується як сукупність нематеріальних чинників (активів), наявність яких забезпечує конкурентні переваги для підприємств і дає можливість отримати додатковий дохід.

Згідно зі стандартом 19 «Об'єднання підприємств» [2] гудвіл – це перевищення вартості придбання над часткою покупця в справедливій вартості ідентифікованих активів та зобов'язань на дату придбання.

У податковому обліку, гудвіл – це нематеріальний актив, вартість якого визначається як різниця між ринковою ціною і балансовою вартістю активів підприємства як цілісного майнового комплексу, що виникає внаслідок використання кращих управлінських якостей, домінуючої позиції на ринку товарів (робіт, послуг), нових технологій тощо.

При визнанні гудвілу активом його можна ідентифікувати як позитивний та негативний. Позитивний гудвіл є ціною, яку

покупець готовий заплатити за підприємство, понад справедливу вартість його чистих активів, а негативним гудвілом є перевищення вартості частки покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів та зобов'язань над вартістю придбання на дату покупки.

Негативний гудвіл в обліку не відображається, а одразу списується на доходи, в той час як позитивний гудвіл визнається окремим активом. Виділяють також внутрішньо створений гудвіл, який активом не визнається і в обліку не відображається. Однак, позитивний внутрішній гудвіл впливає на показники фінансового стану, оскільки потенційні інвестори звертають увагу саме на вартість нематеріальних активів.

З метою інформаційного забезпечення бухгалтерського обліку гудвілу, який виникає при придбанні підприємства, необхідно врахувати наступні особливості [3]:

- або придбане підприємство ліквідується внаслідок поглинання, що передбачає об'єднання двох або кількох самостійних економічних одиниць за умови збереження поглинаючої структури та переходу до неї активів і зобов'язань підприємств, що поглинаються;

- або придбане підприємство не ліквідується, а отримує статус дочірнього, тобто підприємство перебуває під контролем материнського.

Важливим питанням є процедура визначення вартості гудвілу та відображення її в системі обліку при придбанні підприємством-покупцем чистих активів підприємства продавця за умов його ліквідації. Вартість гудвілу при придбанні є залишком після вирахування з вартості продажу підприємства його окремих ідентифікованих активів та зобов'язань на дату балансу, тобто:

Вартість гудвіла = Вартість придбання підприємства – (Вартість основних засобів + Вартість запасів + Вартість нематеріальних активів) [1, с. 42]. Зарахований на баланс гудвіл відображають у вписуваному рядку 065 «Гудвіл» Балансу. Після первісного визнання гудвіл щороку тестується на знецінення. Дане тестування може проводитись і частіше, якщо події, що відбуваються, або обставини, що змінюються, вказують на можливе знецінення гудвілу.

Вітчизняна практика визнання та обліку гудвілу зазнала змін відповідно до наказу МФУ від 31.05.2008р. № 756, а саме П(С)БО 19. Зокрема, у плані рахунків бухгалтерського обліку виокремлено

рахунок 19 «Гудвіл» з двома субрахунками: 191 «Гудвіл при придбанні» та 193 «Гудвіл при приватизації(корпоратизації)».

Вартість гудвілу не підлягає амортизації і не враховується під час визначення витрат платника податку, щодо активів якого виник такий гудвіл. Відображення гудвілу, сформованого підприємством протягом своєї діяльності, як окремого об'єкта обліку, у фінансовому обліку не передбачено. Але згідно П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», витрати, спрямовані на підвищення ділової репутації (гудвілу) мають бути відображені у складі витрат звітного періоду.

У фінансовій звітності гудвіл відображається за фактичною вартістю за вирахуванням збитків від знецінення. Якщо гудвіл на кінець року не відповідає ознакам активу, то він списується з включенням його вартості до витрат.

Отже, як бачимо порядок відображення в обліку гудвілу удосконалюється і зараз питанням гудвілу спеціалісти приділяють все більше уваги, проте даний нематеріальний актив досі є недостатньо вивченим. На сьогодні інвесторам надають консервативні оцінки поточної вартості підприємства та його здатності до створення багатства загалом. Тому подальші дослідження повинні бути спрямовані на визначення і вимірювання гудвілу у бухгалтерському обліку та звітності, для забезпечення потенційних інвесторів повною та правдивою інформацією для прийняття ефективних управлінських рішень. Цього можна досягти розширенням діючої моделі обліку та забезпеченням добровільного розкриття керівництвом ймовірного впливу нематеріальних активів на майбутню дохідність компанії.

Список використаних джерел:

1. Городянська Л. В. Гудвіл та відтворювані інтелектуальні ресурси / Городянська Л. // Бухгалтерський облік і аудит. –2009. –№5. –С. 42–49.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств» від 7 липня 1999р. № 163 зі змінами і доповненнями. – [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99>
3. Уманців Г. Внутрішній гудвіл підприємства: економічна природа, проблеми оцінки та обліку / Г. Уманців // Бухгалтерський облік і аудит. –2006. – №9. – С. 20 – 23.
4. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. Посіб. – К.: Знання-Прес, 2008. – 553 с.